

MALTI

Sillabu Ta' L-Iskejjel Primarji

IL-HAMES SENA

MIRI TA' TAGHLIM

GHALL-HAMES SENA

5.1 SMIGH	5.2 TAHDIT	5.3 QARI	5.4 KITBA
Jisimghu b'attenzjoni u b'konċentrazzjoni testi li jkun fihom taghrif dirett, struzzjonijiet u direzzjonijiet.	Jitkellmu b'mod li jagħtu għadd ta' tifsiriet qosra u diretti, struzzjonijiet u direzzjonijiet.	Jaqraw stejjer, taghrif, listi ta' struzzjonijiet fi proċessi, kotba ta' riferenza, artikli minn gazzetti/magażins u perjodiċi, brochures u depliants.	Jiktbu sentenzi u paragrafi qsar fil-binja gradata u strutturata tal-komponenti.
5.1.1 Juru li fehmu taghrif minn testi varji li jqanqlu taħriġ prattiku, fiżiku u akkademiku.	5.2.1 Juru l-hila li jitkellmu dwar x'semgħu, x'raw u xi qraw b'mod sekwenzjali.	5.3.1 Juru li kapaċi jwiegħbu mistoqsijiet diretti u inferenzjali għal skop ta' l-kejl tal-fehem.	5.4.1 Juru li jafu jpoġġu l-vokabularju f'postu f'sintassi mibnija mill-bażi u li bih jikkomunikaw fatti u ideat f'ordni sekwenzjata.
Juru li minn dak li semgħu jistgħu jsibu applikazzjoni għalih b'mod integrat, bil-gwida ta' l-għalliem/a.	Juru l-hila li jagħtu tagħrifiet diretti u qosra dwar esperjenzi, għajdut u grajjiet attwali.	Juru li kapaċi jaqraw informazzjoni minn sorsi varji u li kapaċi jisiltu minnha l-aktar tagħrif essenzjali għal skop personali jew għal xi proġett.	Juru li jafu jfasslu pjan miktub f'forma ta' raġġiera li jwassalhom jibnu l-paragrafi bl-ideat assoċjati u msenslin minn waħda għall-oħra f'komponenti sempliċi.
	Juru li kapaċi jagħtu struzzjonijiet u direzzjonijiet li jikkonċernaw attivitajiet, movimenti, proċessi u xogħol prattiku kemm fil-klassi kif ukoll barra minnha.	Juru li minn dak il-qari kapaċi jsegwu linja ta' ħsieb, struzzjonijiet, direzzjonijiet kif ukoll ifasslu opinjoni.	Juru li kapaċi jiktbu serje ta' sentenzi/paragrafi mqanqla minn stampa/i anke fejn ikunu mgieghla jibassru tmiem kif ihossu li huwa relevanti għas-sitwazzjoni/jiet espressa/i fl-istampa/i.
			Juri li huma kapaċi jużaw serje ta' kliem/frażijiet/espressjonijiet idjomatici mogħtija f'kitba kreattiva, skond l-ideat imqanqla.

Jisimghu lill-ohrajn fi gruppi jew waqt attivitajiet fi gruppi u juru li kapaçi jwieġbu għal dawk il-mistoqsijiet relevanti b'kummenti jew opinjonijiet.	Jitkellmu ma' ohrajn fi gruppi jew waqt attivitajiet fi gruppi, relatati ma' tema/i u/jew attività Prattika taht it-tmexxija ta' wiehed/wahda minnhom.	Jaqraw skond il-gosti tagħhom testi varji minn ġeneri differenti dwar firxa wiesgħa ta' suġġetti, kemm fil-privat kif ukoll fil-pubbliku.	Juru li jagħrfu li l-kitba kreattiva m'hix biss dik tal-komponent.
5.1.2 Juru koerenza ta' hsieb meta jagħmlu kummenti jew ikunu lesti biex jagħtu alternattivi.	5.2.2 Fil-gruppi jistaqsu jew iwieġbu mistoqsijiet dwar l-attività kurrenti u jagħtu struzzjonijiet u direzzjonijiet ukoll.	5.3.2 Juru li kapaçi jaqraw minn rajhom f'kull waqt liberu, kemm fil-klassi u barra minnha, u li permezz tad-diskussjoni joħorġu fehmiet personali.	5.4.2 Juru li kapaçi jiktbu messaġġ f'kapxin, fi slogan, f'reklam, jew f'avviż ma' ritratti, tpingijiet jew karikaturi.
Juru li jsegwu b'attenzjoni l-kummenti/s-suggerimenti alternattivi ta' haddiehor.	Jitkellmu billi jwieġbu waqt intervista/i minn shabhom stess dwar tema/attività kurrenti jew esperjenzi personali.	Juru li kapaçi jaqraw quddiem udjenza/i testi minn ġeneri tal-gosti tagħhom u li fuq kollox ikunu kapaçi jagħmlu kummenti.	Juru li kapaçi joħolqu djalogi relatati ma' komiks jew storja ritratt u wkoll in-narrativa sempliçi li tmur magħhom.
Juru li kapaçi jagħtu reazzjoni/jiet għall-kummenti ta' haddiehor waqt li jaçcettaw il-kritika/is-suggerimenti.	Jitkellmu billi jagħmlu mistoqsijiet f'xi servejs, ricerki jew intervisti barra mill-klassi, taht il-gwida ta' l-għalliem/a.	Juru li jkunu kunfidenti meta jaqraw testi mhux familjari u li kapaçi jiskennjaw.	Juru li jafu jiktbu ittri qsar għal xi forma ta' stedin, ta' xewqat, ta' dispjaçir, ta' ringrazzjament jew ta' lment.
	Juru li kapaçi jagħmlu stqarrijiet f'isem il-grupp wara hidma, diskussjoni jew attività Prattika.	Juru li minn dak li jkunu qraw, barra li jkunu segwew il-linja ta' hsieb, ikunu kapaçi jikkummentaw dwar is-sengħa ta' l-awtur.	Juru li kapaçi jimlew formoli b'data personali u b'kummenti qsar dwar attivitajiet personali, namriet u hajriet (speçi ta' CV).
		Juru li jagħrfu d-differenzi bejn tipi ta' testi u ġeneri diversi ta' kitba.	Juru li kapaçi jkomplu djalogu/i bi ftit sentenzi u mistoqsijiet billi jsegwu s-sekwenza ta' ġrajjet u l-linji ta' hsieb espressi fit-test.

Jogoghdu attenti ghal stejjer, poeżiji u testi drammatici biex jidraw jagħtu l-impressjoni/opinjoni tagħhom dwar l-esperjenzi ta' awturi jew dwar il-karattri mdahhla fit-test/i.	Jitkellmu ma' gruppi jew fi gruppi billi jagħmlu preżentazzjonijiet orali meghjuna minn grafika jew illuzrazzjonijiet biex iwasslu tagħrif miksub.	Jaqraw fi gruppi bl-iskop li jidraw jiddiskutu u jfasslu biex itellghu huma stess avvenimenti ta' bixra letterarja fl-iskola u barra minnha.	Jiktbu b'aktar koncentrazzjoni fuq is-sintassi, fuq il-formoli lingwistiċi u l-idjoma waqt li jkollhom f'moħħhom is-sentenza topika u l-ideat sekwenzjati li johorġu minnha.
5.1.3 Juru li kapaċi jaraw id-differenza bejn ġeneri varji tal-letteratura.	5.2.3 Juru li kapaċi jagħtu rapporti jew rendikonti verbali ta' xi tiftix jew riċerka dwar tema jew proġett.	5.3.3 Juru li f'kull qari espressiv jafu jagħtu tonalità, dizzjoni u lingwaġġ tal-ġisem biex toħroġ l-elokwenza.	5.4.3 Juru li mill-ħażna li jkunu akkumulaw ikunu kapaċi jużaw firxa wiesgħa ta' vokabularju u espressjonijiet idjomatiċi li twassal għall-binja sintattika organizzata.
Juru li waqt is-smiġħ ta' testi varji kapaċi jagħrfu ftit fatturi/xejriet/karatteristiċi/similaritajiet/differenzi.	Juru li kapaċi jitkellmu dwar ġrajjet u esperjenzi personali fil-qasam pubbliku, sportiv, skolastiku u/jew l-ambjent tal-familja.	Juru li permezz tal-ħajriet individwali fil-qari kapaċi jipprezentaw <i>Puppet Show</i> meħuda mil-letteratura klassika.	Juru li kapaċi jixprunaw l-ideat b'mistoqsijiet lilhom infushom biex jaslu għall-binja ta' sentenzi espressivi u li permezz ta' pjan f'forma ta' raġġiera jrieġu lilhom infushom biex isenslu idea/t m'ohra/jn.
Juru li kapaċi jkunu udjenza serja, valida u effettiva billi jagħrfu jiġbru tagħrif minn dak li semgħu jew li jafu jisiltu punti importanti.	Juru li waqt udjenza/i fi gruppi, kapaċi jitkellmu dwar testi minn ġeneri varji u li jagħrfu jagħtu tagħrif dwar karattri/ġrajjet u jagħtu deskrizzjonijiet.	Juru li permezz tal-ħajriet individwali fil-qari jkunu kapaċi jaddattaw reċtar sempliċi bi djalogar addattat minn testi moqrija.	Juru li mill-introduzzjoni kapaċi jibnu paragrafi li juru kontinwità u koerenza fil-ħsieb/ħsibijiet espressi.
	Juru li kapaċi jwieġbu għal mistoqsijiet u li jkunu ippreparati b'taġħrif li jsahħaħ l-opinjoni tagħhom.	Juru li kapaċi jmexxu serata, anke f'Jum il-Premjazzjoni, u li fiha juru t-talenti tagħhom permezz tal-parteciġazzjoni attiva.	Juru li barra li jiktbu jkunu kapaċi li jagħmlu tibdil u tiswijiet fil-kitba tagħhom, permezz ta' <i>proofreading</i> .

L-Akkwist tal-Vokabularju	L-Akkwist tal-Vokabularju	It-Tishih tal-Vokabularju	It-Tqanqil mill-Vokabularju
5.1.4 Aktar ma l-istudenti jitlaqqgħu ma' testi mismugħa aktar ikunu qed jingħataw opportunitajiet biex iwessgħu l-vokabularju tagħhom. Għalhekk, barra mill-qari ta' testi, sew mill-għalliem/a kif ukoll minn studenti oħrajn, ikun hemm hteġa akbar ta' tlaqqiġ mal-lingwa permezz ta' smiġh ta' testi minn fuq il-medja.	5.2.4 Għandhom jingħataw kull opportunità biex dak li jisimġu, jaqraw jew jaraw jirrepetuh fil-klassi, kemm individwalment u, kemm bħala grupp. Għandhom jitekellmu u jagħtu sunti kif ukoll jistqarru opinjonijiet kemm dwar testi kemm mismugħa (anke mill-medja awdjo/viżiva) kif ukoll dwar grajjiet/esperjenzi mill-hajja ta' kuljum.	5.3.4 Il-vokabularju jissahħah aktar bil-qari għall-gost mingħajr sfurzar u bl-akbar inkoraġġiment. Għalhekk għandhom kostantement jinholqu opportunitajiet fejn it-tfal jaqraw mhux biss quddiem shabhom fil-klassi, iżda wkoll quddiem udjenzi varji. Barra minn hekk il-vokabularju jissahħah wkoll permezz ta' opportunitajiet ta' reċtar.	5.4.4 Kull kitba għandha tirrifletti l-vokabularju akkwistat permezz tat-tliet hilet l-oħra. L-istudenti għandhom jingħataw kull opportunità biex jesprimu ruħhom, l-ewwel b' mistoqsijiet li jiggwidawhom, imbagħad bit-tqanqil ta' l-immaginazzjoni individwali.
Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	Attitudnijiet lejn it-Tagħlim
5.1.5 Juru l-herqa favur is-smiġh ta' stejjer u ta' generi varji kif ukoll favur smiġh u wiri ta' episodji mill-medja viżiva u mill-films.	5.2.5 Juru interess fir-rakkonti u li huma wkoll ikunu kapaċi jirrakkontaw fi kliemhom u fil-qosor punti importanti minn dak li semgħu, qraw, raw jew segwew.	5.3.5 Juru li għandhom il-hajriet personali dwar l-għażla ta' kotba u l-generu letterarju ppreferit fil-livell tagħhom. Jithallew juru wkoll l-għażliet ta' films u programmi televiżivi li jhobbu jsegwu.	5.4.5 Juru li jafu jiktbu ġemgħat ta' sentenzi u paragrafi dwar dak li jkunu semgħu, innotaw, segwew, raw jew qraw, anke permezz ta' sommarji u/jew noti miktuba biex jinftakru fatti, differenzi, similaritajiet u karatteristiċi.
5.1.6 Juru l-preferenzi tagħhom dwar stejjer, għanjiet, taqbiliet, drama.	5.2.6 Juru l-preferenzi tagħhom dwar generi ta' rakkonti, rapporti, programmi, eċċ. li jhobbu jisimġu, jaqraw jew isegwu u li jagħrfu jiddiskutuhom.	5.3.6 Juru l-preferenzi tagħhom għal xi generu partikolari u juru li jafu jagħtu sunt ta' dak li jkunu qraw, kemm verbalment u kif ukoll bil-kitba.	5.4.6 Juru l-hila tal-kitba kreattiva permezz ta' sentenzi u paragrafi f' sekwenza u fl-aħħar bl-użu ta' forom lingwistiċi, kongunzjonijiet u espressjonijiet idjomatiċi u, fejn hu meħtieġ, b'riferenzi semplici.

PROGRAMM

TAL-HAMES SENA

5.1 SMIGH

Tagħlim Milhuq	Noti
Jisimghu b'attenzjoni u b'konċentrazzjoni testi li jkun fihom tagħrif dirett, struzzjonijiet u direzzjonijiet.	
5.1.1 Juru li fehmu tagħrif minn testi varji li jqanqlu taħrig kemm prattiku, fiziku u akkademiku.	Permezz ta' mistoqsijiet sempliċi wiehed għandu jmexxi lit-tfal lejn il-konċentrazzjoni.
Juru li minn dak li jkunu semgħu jistgħu jsibu applikazzjoni għalih b' mod integrat bil-gwida ta' l-għalliem/a.	L-għalliema għandhom jirsistu biex it-taħdit jimrah minn suġġett għal iehor b' mod tematiku/integrat.
Jisimghu lill-ohrajn fi gruppi jew waqt attivitajiet fi gruppi u juru li kapaċi jwieġbu għal dawk il-mistoqsijiet relevanti b'kummenti jew opinjonijiet.	
5.1.2 Juru koerenza ta' hsieb meta jagħmlu kummenti jew ikunu lesti biex jagħtu alternattivi.	Għandha ssir enfasi biex fil-klassi kull ma jsir ikun bi skop prattiku. Għalhekk, għandhom jitharrġu fil-prattika tar-ricerka minn sorsi varji anke mill- <i>Internet</i> , għalkemm mhux bil-lingwa Maltija. Hawn tidhol it-traduzzjoni awtomatika.
Juru li jsegu b'attenzjoni kummenti, suggerimenti alternattivi ta' haddiehor.	Wiehed għandu jishaq fuq dan biex kull wiehed/wahda mit-tfal jsiru kelliema effettivi u parti minn udjenza effettiva.
Juru li kapaċi jagħtu reazzjoni/jiet għall-kummenti ta' haddiehor waqt li jaċċettaw il-kritika u s-suggerimenti.	It-tfal għandhom jitheggu jkunu ppreparati jesponu raġunijiet validi għall-kummenti ta' l-ohrajn.
5.1.3 Joqogħdu attenti għal stejjer, poeziji u testi drammatiċi biex jidraw jagħtu l-impressjoni/opinjoni tagħhom fuq l-esperjenzi ta' awturi jew il-karattri mdahhla fit-testi.	
Juru li kapaċi jaraw id-differenza bejn ġeneri varji tal-letteratura.	Barra milli jisimghu testi varji moqrija, għandhom jingħataw opportunitajiet li jisimghu testi mill-medja biex aktar jissahħaħ l-għarfien tal-ġeneri.
Juru li waqt is-smiġħ ta' testi varji kapaċi jagħrfu fit fatturi/xejriet/karatteristiċi/similaritajiet/differenzi.	Għandha ssir enfasi fuq il-karatteristiċi tal-poezija, tan-novella u tar-rumanz.
Juru li kapaċi jkunu udjenza serja, valida u effettiva billi jagħrfu jiġbru tagħrif minn dak li jkunu semgħu jew li jafu jisiltu punti importanti.	L-iskop prattiku tal-ġbir ta' noti għandu jkun enfasizzat.

L-Akkwist tal-Vokabularju	
5.1.4 Aktar mat-tfal jitlaqqgħu ma' testi mismugħa aktar ikunu qed jingħataw opportunitajiet biex iwessgħu l-vokabularju tagħhom. Għalhekk, barra mill-qari ta' testi sew mill-għalliem/a kif ukoll minn studenti oħrajn, ikun hemm hteieġa akbar ta' tlaqqiġ mal-lingwa permezz ta' smiġħ ta' testi minn fuq il-medja.	Għandhom jingħataw opportunitajiet ta' smiġħ minn fuq il-medja awdjo/viżiva u wara jsir taħriġ il-fehem mis-smiġħ b' mistoqsijiet diretti. Jekk ikun hemm il-hteieġa l-istudenti jithallew jiehdu noti li jkunu relevanti għal tema/i għar-riċerka u għat-tagħlim tematiku integrat.
Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	
5.1.5 Juru l-herqa favur is-smiġħ ta' stejjer u ta' ġeneri varji kif ukoll lejn smiġħ u wiri ta' episodji mill-medja viżiva u films.	Jithallew iġibu kassetti awdjo/vidjo biex isemmghu u jisimghu testi ppreferiti. Il-mistoqsijiet għal skopijiet ta' taħriġ il-fehem m'għandhomx jonqsu.
5.1.6 Juru l-preferenzi tagħhom dwar stejjer, għanjiet, taqbiliet, drama.	

5.2 TAHDIT

Tagħlim Milhuq	Noti
Jitkellmu b'mod li jagħtu għadd ta' tifsiriet qosra u diretti, struzzjonijiet u direzzjonijiet.	
5.2.1 Juru l-hila li jitkellmu dwar x'semgħu, x'raw u xi qraw b'mod sekwenzjali.	Għandhom jingħataw opportunitajiet ta' smiġh minn fuq il-medja awdjo/viziva u wara jsir taħriġ il-fehem mis-smiġh b'mistoqsijiet diretti. Jekk ikun hemm il-htieġa l-istudenti jithallew jiehdu noti li jkunu relevanti għal tema/i għar-riċerka u għat-tagħlim integrat.
Juru l-hila li jafu jagħtu taġhrifiet diretti u qosra dwar l-esperjenzi, għajdut u grajjiet attwali.	Wiehed jishaq biex taġhrif, struzzjonijiet u direzzjonijiet li jkunu ngħataw iwassluhom lil haddiehor b'diskors indirett bl-użu ta': Qal, Qalet, Qalu, Qallek, Qaltlek, Qalli, Qaltli, Qalilna, Qaltilna, Smajt li..., Stqarret li... eċċ. Eż: Qalli biex immur... Qaltli biex niġbor... Qalet li sejra... L-għalliem/a i/trid... Is-surmast spjega li... Smajt li ġejjin... Stqarret li mhix... Smajt aħbar fejn ingħad... Biex tasal trid... Dawn għandhom ikunu dejjem xprunati minn mistoqsijiet.
Juru li kapaċi jagħtu struzzjonijiet u direzzjonijiet li jikkonċernaw attivitajiet, movimenti, proċessi u xogħol Prattiku kemm fil-klassi u kif ukoll barra minnha.	
Jitkellmu ma' ohrajn fi gruppi jew waqt attivitajiet ta' gruppi relatati ma' tema/i u/jew attività Prattika taht it-tmexxija ta' wiehed/wahda minnhom.	
5.2.2 Fil-gruppi jistaqsu jew iwiegħbu mistoqsijiet dwar l-attività kurrenti u/jew jagħtu struzzjonijiet u direzzjonijiet ukoll.	Wiehed jishaq li t-tfal jagħtu sunti fi kliemhom dwar testi mismugħa, episodji, dokumentarji u films minn fuq il-medja u li jużaw formoli lingwistiċi.
Jitkellmu billi jwiegħbu waqt intervista/i minn shabhom stess dwar tema/attività kurrenti jew esperjenzi personali.	Għandhom isiru mistoqsijiet kemm mill-għalliem/a u kemm mis-shab fil-klassi.
Jitkellmu billi jagħmlu mistoqsijiet f'xi servejs, riċerki jew intervisti barra mill-klassi taht il-gwida ta' l-għalliem/a	Għandhom isiru simulazzjonijiet ta' servejs waqt xogħol fi gruppi fil-klassi. L-għalliem/a għandhom idahhlu l-prattika li johorgu lit-tfal mill-ambjent tal-klassi u jehduhom qalb il-komunità biex jagħmlu intervisti u servejs li jservu kemm għar-riċerka u kemm għal xi proġetti marbutin ma' tema/i. It-tfal għandhom jippreparaw ruhhom b'mistoqsijiet.

Juru li kapaċi jagħmlu stqarrijiet f'isem il-grupp wara hidma, diskussjoni jew attività Prattika.	
5.2.3 Jitkellmu ma' gruppi jew fi gruppi billi jagħmlu preżentazzjonijiet orali meghjuna minn illustrazzjonijiet jew grafika biex iwasslu tagħrif miksub.	
Juru li kapaċi jagħtu rapporti jew rendikonti verbali ta' xi tiftix jew riċerka dwar tema jew proġett.	Fil-klassi, minn bikri filgħodu jithallew jirrepetu dak li jkun intgħallem kif ukoll jesprimu ruħhom dwar kull haġa li hija esperjenza għalihom. Hu importanti li ma naqtgħulhomx fil-qasir jew inkellmuhom bil-herra. Għandhom jithallew jitkellmu għal ftit hin, skond regoli preskritti. Ikun tajjeb li fil-klassi jkun hemm ambjent ta' Kamra ta' l-Aħbarijiet.
Juru li kapaċi jitkellmu dwar grajjiet u esperjenzi personali fil-qasam pubbliku, sportiv, skolastiku u/jew l-ambjent tal-familja.	Jitqanqal it-taħdit b'mistoqsijiet bħal: Min? Fejn? Meta? X'għara? biex it-tfal jibdeu jirrakkontaw l-esperjenzi.
Juru li waqt udjenza/i fi gruppi kapaċi jitkellmu dwar testi minn ġeneri varji u li jagħrfu jagħtu tagħrif dwar karattri, grajjiet u jagħtu deskrizzjonijiet.	L-estensjoni tal-letteratura għandha wkoll tkun bażi għat-taħdit.
Juru li kapaċi jwieġbu għal mistoqsijiet u li jkunu ppreparati b'tagħrif li jsahhaħ l-opinjoni tagħhom.	Wieħed għandu jishaq u jfakkar li fil-klassi m'għandux ikun hemm misthija jew sens ta' inferjorità. Kulhadd għandu d-dritt li jitlob u jistaqsi, fil-parametri ta' l-ordni u r-rispett.
L-Akkwist tal-Vokabularju	
5.2.4 Għandhom jingħataw kull opportunità biex dak li jisimghu, jaqraw jew jaraw jirrepetuh fil-klassi kemm individwalment u bħala grupp. Għandhom jitkellmu u jagħtu sunti kif ukoll jistqarru opinjonijiet kemm dwar testi mismugħa (anke mill-medja awdjo/viziva) kif ukoll dwar grajjiet/esperjenzi mill-hajja ta' kuljum.	Fil-klassi, minn bikri filgħodu jithallew jirrepetu dak li jkun intgħallem kif ukoll jesprimu ruħhom dwar kull haġa li hija esperjenza għalihom. Hu importanti li ma naqtgħulhomx fil-qasir jew inkellmuhom bil-herra. Għandhom jithallew jitkellmu għal ftit hin, skond regoli preskritti. Ikun tajjeb li fil-klassi jkun hemm ambjent ta' Kamra ta' l-Aħbarijiet.
Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	
5.2.5 Juru interess fir-rakkonti u juru li huma wkoll ikunu kapaċi jirrakkontaw fi kliemhom u fil-qosor punti importanti ta' dak li jkunu semgħu, qraw, raw jew segwew.	Jitheggu jitkellmu quddiem udjenza/i u anke jitharrgu biex joqgħodu għal xi intervista/i u/jew jintervistaw lil xulxin.
5.2.6 Juru l-preferenzi tagħhom dwar ġeneri ta' rakkonti, rapporti, programmi, eċċ., li jhobbu jisimghu, jaqraw jew isegwu, u li jagħrfu jiddiskutuhom.	

5.3 QARI

Tagħlim Milhuq	Noti
Jaqrav stejjer, taġġir, listi ta' struzzjonijiet fi proċessi, kotba ta' riferenza, artikli minn gazzetti/magażins u perjodiċi, brochures u deplianti.	
5.3.1 Juru li kapaċi jwieġbu mistoqsijiet diretti u inferenzjali għal skop tal-kejl tal-fehem.	Għandha ssir enfasi aktar qawwija fuq il-fehem mis-smiġħ.
Juru li kapaċi jaqrav informazzjoni minn sorsi varji u li kapaċi jisiltu minnha l-aktar taġġir essenzjali għal skop personali jew għal xi proġett.	Ir-riċerka għandha tkun estiża minn sorsi varji, saħansitra mill- <i>Internet</i> anke jekk b'lingwa oħra.
Juru li minn dak il-qari kapaċi jsegwu linja ta' hsieb, struzzjonijiet, direzzjonijiet kif ukoll li jfasslu opinjoni.	
Jaqrav testi varji minn ġeneri differenti skond il-gosti taġġhom dwar firxa wiesgħa ta' suġġetti kemm fil-privat kif ukoll fil-pubbliku.	
5.3.2 Juru li kapaċi jaqrav minn rajhom f'kull waqt liberu, kemm fil-klassi u barra minnha u li permezz tad-diskussjoni joħorġu fehmiet personali.	Il-qari għall-gost għandu jkun parti essenzjali mill-ħin liberu fil-klassi ukoll.
Juru li kapaċi jaqrav quddiem udjenza/i testi minn ġeneri tal-gosti taġġhom u li fuq kolloxx ikunu kapaċi jaġġmlu kummenti.	Jithallew iwasslu fehmthom lill-udjenza/i dwar fatti u/jew kreazzjonijiet li jkunu ltaqġhu magħhom fil-qari.
Juru li jkunu kunfidenti meta jaqrav testi mhux familjari u li kapaċi jiskennjaw.	
Juru li minn dak li jkunu qraw, barra li jkunu segwew il-linja ta' hsieb, ikunu kapaċi jikkummentaw dwar is-sengħa ta' l-awtur.	F'dan il-livell wieħed irid jishaq li t-tfal ikunu jafu t-tifsira ta' apprezzament, sfond, plott, karattri, eċċ., waqt kummenti dwar testi varji.
Juru li jaġġrfu d-differenzi bejn tipi ta' testi u ġeneri diversi ta' kitba.	F'dan il-livell trid titwassal id-differenza bejn poeżija, storja, artiklu, novella u rumanz.

Jaqraw fi gruppi bl-iskop li jidraw jiddiskutu u jfasslu biex itellghu huma stess avvenimenti ta' bixra letterarja fl-iskola u barra minnha.	
5.3.3 Juru li f'kull qari espressiv jafu jagħtu tonalità, dizzjoni u lingwaġġ tal-ġisem biex toħroġ l-elokwenza.	L-ghalliema għandhom jirsistu bil-qari-mudell tagħhom.
Juru li permezz tal-ħajriet individwali fil-qari kapaċi jipprezentaw <i>Puppet Show</i> meħuda mil-letteratura klassika.	It-tfal għandhom jitheggu johlqu huma stess xogħlijiet sempliċi bl-idea ta' palk/reċtar. Għall-bidu jirrekjedu gwida biex jingħataw ċerti ħiliet bażiċi.
Juru li permezz tal-ħajriet individwali fil-qari jkunu kapaċi jaddattaw reċtar sempliċi bi djalogar minn testi moqrija.	
Juru li kapaċi jmexxu serata, anke f'Jum il-Premjazzjoni, u li fiha juru t-talenti tagħhom permezz tal-partecipazzjoni attiva.	
It-Tishih tal-Vokabularju	
5.3.4 Il-vokabularju jissahħah aktar bil-qari għall-gost mingħajr sfurzar u bl-akbar inkoraġġiment. Għalhekk kostantement għandhom jinholqu opportunitajiet fejn it-tfal jaqraw mhux biss quddiem sħabhom fil-klassi, iżda wkoll quddiem udjenzi varji.	
Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	
5.3.5 Juru li għandhom il-ħajriet personali dwar l-għażla ta' kotba u l-ġeneru letterarju ppreferit fil-livell tagħhom. Jithallew juru wkoll l-għażliet ta' films u programmi televiżivi li jħobbu jsegwu.	
5.3.6 Juru l-preferenzi tagħhom għal xi ġeneru partikolari u juru li jafu jagħtu sunt ta' dak li jkunu qraw, kemm verbalment u kif ukoll bil-kitba.	
L-Imġiba favur il-Qari	
5.3.7 Juru aktar konozzenza tal-konvenzjoni tal-ktieb.	Wieħed għandu jinsisti aktar fuq il-konvenzjoni tal-ktieb. Jeħtieġ li wieħed jinsisti li t-tfal jkunu jafu l-ġeneri letterarji li jipprezentaw kotba differenti.
Juru li għandhom gosti għal ġeneri partikolari ta' letteratura.	
Jagħrfu li l-libreriji fil-klassi, fl-iskola u fil-belt jew fir-raħal huma sorsi li jħajru lit-tfal għall-qari u għall-kitba.	Barra minn tislif mil-libreriji għandha tidhol l-idea ta' bdil ta' kotba bejn it-tfal fil-klassi (<i>book swap</i>).

5.4 KITBA

Tagħlim Milhuq	Noti
Jiktbu sentenzi u paragrafi qsar fil-binja ggradata u strutturata tal-komponenti.	
5.4.1 Juru li jafu jpoġġu l-vokabularju f'postu f'sintassi mibnija mill-baži u li bih jikkomunikaw fatti u ideat f'ordni sekwenzjat.	Wiehed irid jishaq li l-espressjoni għandha tkun il-qofol ta' kitba tajba. It-tagħrif grammatikali miksub għandu jkun rifless fil-binja sintattika. Għandu jizzied l-użu ta' espressjonijiet idjomatiċi.
Juru li jafu jfasslu pjan miktub f'forma ta' raġġiera li jwassalhom jibnu l-paragrafi bl-ideat assoċjati minn waħda għall-oħra f'komponenti sempliċi.	Il-komponent għandu jibda bi pjan f'forma ta' raġġiera. Dan isir wara li t-tfal ikunu mqanqla jwieġbu mistoqsijiet li f'dan il-livell għandhom jistaqsu lilhom infushom.
Juru li kapaċi jiktbu serje ta' sentenzi/paragrafi mqanqla minn stampa/i anke fejn ikunu mgieghla jpassru tmiem kif iħossu li huwa relevanti għas-sitwazzjoni/jiet espressa/i fl-istampa/i.	Komponenti dwar stampi m'għandhomx ikunu biss f'ordni. Minn serje ta' stampi għandha tithalla waħda barra biex titqanqal l-immaginazzjoni biex, allura, it-tfal jaslu jpassru.
Juru li jkunu kapaċi jużaw serje ta' kliem/frazzjonijiet/espressjonijiet idjomatiċi mogħtija f'kitba kreattiva skond l-ideat imqanqla.	Għall-bidu dawn jingħataw f'ordni sekwenzjata, iżda aktar tard wiehed għandu jhalli lit-tfal johlqu sekwenza huma, skond l-ideat tagħhom.
Juru li jagħrfu li l-kitba kreattiva mhix biss dik tal-komponent.	
5.4.2 Juru li kapaċi jiktbu messagġ f'kapxin, fi slogan, f'reklam, jew f'avviż ma' ritratti, tpingijiet jew karikaturi.	Għandhom jintwerew tipi varji ta' grafika b'messagġi u għall-ewwel wiehed ihegġeg lit-tfal jaħsbu biex jibdli mqar partijiet. Wara jingħataw grafika biex huma stess jiktbu messagġi dwarha.
Juru li kapaċi johlqu djalogi relatati ma' komiks jew storja-ritratt u wkoll in-narrativa sempliċi li tmur magħhom.	Dan jista' jinbeda b'taħriġ il-fehem orali li jwassal għal din it-tip ta' kitba kreattiva.
Juru li jafu jiktbu ittri qsar għal xi forma ta' stedini, ta' xewqat ta' dispjaċir, ta' ringrazzjament jew ta' lment.	Għandha ssir enfasi fuq it-tipi ta' ittri li jistgħu jinkitbu, fuq il-format ta' l-ittra, il-paragrafar u l-puntegġjatura. Tajjeb li wiehed idarrihom jiktbu indirizzi fuq envelopes b'puntegġjatura eżatta.
Juru li kapaċi jimlew formoli b'informazzjoni personali u b'kummenti qsar dwar attivitajiet personali, namriet u ħajriet (speċi ta' CV).	Għandhom jitpoġġew quddiem it-tfal formoli varji. Dawn jinstabu kull fejn indawru wiċċna: f'gazzetti, magazins, brochures, perjodiċi, anke ma' prodotti fis-supermarkit. Jistgħu jinkisbu formoli t'applikazzjonijiet varji, anke minn loġhob fil-gazzetti, biex it-tfal jidraw jużaw il-lingwa b'mod aktar funzjonali.

Juru li kapaċi jkomplu djalogu/i bi ftit sentenzi u mistoqsijiet billi jsegwu s-sekwenza ta' grajjiet u l-linji ta' ħsieb espressi fit-test.	Barra mill-kitba kreattiva wiehed ikun qiegħed ikejje il-fehem. F'dan it-tip ta' kitba trid tidħol l-enfasi fuq il-koncentrazzjoni, is-sekwenza u l-loġika.
Jiktbu b'aktar konċentrazzjoni fuq is-sintassi, fuq il-formoli lingwistiċi u l-idjoma waqt li jkollhom f'moħħhom is-sentenza topika u l-ideat sekwenzjati li johorġu minnha.	
5.4.3 Juru li mill-ħażna li jkunu akkumulaw ikunu kapaċi jużaw firxa wiesgħa ta' vokabularju u espressjonijiet idjomatiċi li twassal għal binja sintattika organizzata.	
Juru li kapaċi jixprunaw l-ideat b'mistoqsijiet lilhom infushom biex jaslu għall-binja ta' sentenzi espressivi u li permezz ta' pjan f'forma ta' raġġiera, jrieġu lilhom infushom biex isenslu idea/t m'oħra/ajn.	
Juru li mill-introduzzjoni kapaċi jibnu paragrafi li juru kontinwità u koerenza fil-ħsieb/ħsibijiet espressi.	
Juru li barra li jiktbu jkunu kapaċi li jagħmlu tibdil u tiswijiet fil-kitba tagħhom permezz ta' <i>proofreading</i> .	It-tfal għandhom jitharrġu biex huma stess jiċċekkjaw sewwa kitbiethom għal żbalji ortografici u għal oħrajn ta' natura grammatikali. Għandha ssir enfasi wkoll fuq il-kaligrafija.
It-Tqanqil mill-Vokabularju	
5.4.4 Kull kitba għandha tirrifletti l-vokabularju akkwistat permezz tat-tliet ħiliet l-oħra. It-tfal għandhom jingħataw kull opportunità biex jesprimu ruħhom, l-ewwel b'mistoqsijiet li jiggwidawhom, imbagħad bit-tqanqil ta' l-immaginazzjoni individwali.	Jinholqu sitwazzjonijiet li jixbhu sew ir-realtà tal-ħajja. Kultant ikun tajjeb li it-tfal jinħarġu mill-klasi u jittieħdu qalb il-komunità biex jagħmlu intervisti b'mistoqsijiet li jkunu kitbu kif ukoll biex jiktbu rapporti.
Attitudnijiet lejn it-Tagħlim	
5.4.5 Juru li jafu jiktbu ġemgħat ta' sentenzi u paragrafi dwar dak li jkunu semgħu, innotaw, segwew, raw jew qraw, anke permezz ta' sommarji u/jew noti miktuba biex jinftakru fatti, differenzi, similaritajiet u karatteristiċi.	Il-kitba, bħall-qari, m'għandhiex tkun marbuta ma' ħin. It-tfal għandhom jithalllew liberi f'waqtiet tal-jum biex jiktbu skond il-ħajriet tagħhom.
5.4.6 Juru li l-hila tal-kitba kreattiva permezz ta' sentenzi u paragrafi f'sekwenza u fl-aħħar bl-użu ta' forom lingwistiċi, kongunzjonijiet u espressjonijiet idjomatiċi, u fejn hu meħtieġ, b'riferenzi sempliċi.	Fil-kitba għandu jkun rifless kull tagħlim ta' regoli. Waqt korrezzjoni u/jew assessjar it-tfal għandhom jagħtu sehemhom billi jsibu huma wkoll l-iżbalji tagħhom.